

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. I. Contritio imperfecta, quæ Attritio dicitur, specie distinguitur à
Contritione charitate perfecta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

SECTIO TERTIA.

De Attritione.

EXplicatâ naturâ seu essentiâ Contritionis, quam vocat Concilium Trident. sess. 14. c. 4. *charitate perfectam, superest gravis controversia de essentia Contritionis imperfectæ, quæ, teste Concilio Trident. ibidem, Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & penarum metu communiter concipitur.*

Quid sit Attritio, Conc. Trident.

& quam vim habeat.

Hanc porò, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ; declarat non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum morientis, quo peccator aditus, viam sibi ad iustitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificacionem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. Hactenus Concilium, volens hisce verbis significare suam mentem de natura & efficacia huius actûs. Sit itaque

CONCLUSIO I.

Contritio imperfecta, quæ Attritio dicitur, specie distinguitur à Contritione charitate perfecta.

2. Specie distinguitur à Contritione charitate perfecta,

Efficaciter probatur hæc Conclusio ex verbis Concilii Tridentini jam jam recitatis: *Quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & penarum metu communiter concipitur.* Quasi diceret: Contritio imperfecta, quæ Attritio dicitur, est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, quæ communiter concipitur ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & penarum metu. Hæc autem motiva specie distinguuntur, ut in proptulo est, à motivo Contritionis charitate perfecta, quod est offensâ Dei propter se super omnia dilecti: ergo Attritio specie distinguitur à Contritione charitate perfecta, & non tantum, ut aliqui volunt, per majorem vel minorem intensiorem graduaalem.

quia habet motivum specie distinctum;

actus autem distinguuntur per objecta motiva,

Consequentia est evidens; quoniam secundum omnes Philosophos & Theologos, specifica distinctio actûs colligitur imprimis ex

specifica distinctio objecti formalis motivi adæquati.

Sed dicit aliquis; licet hoc argumentum probet, aliquam Attritionem specie distingui à Contritione charitate perfecta, equidem aliqua poterit dari, quæ non distinguitur, videlicet aliqua duplicentia & dolor inefficax de peccato; ex eo quod sit contra divinam bonitatem; ille siquidem dolor est ex motivo charitatis, & non est dolor perfectus, quia non est efficax: ergo est Attritio, & consequenter Attritio aliqua potest esse ex motivo charitatis, per consequens specie indistincta à Contritione charitate perfecta.

Respondeo I. negando ultimam Consequentiam; quæ scet præced. conclus. ubertim ostendimus, actum inefficacem specie distingui ab actu efficaci, eisdem idem haberent objectum formale; distingui, inquam, propter diversum modum tendendi in illud objectum. Vide ibi dicta.

Resp. II. nos impræsentiâ tantum disputare de Attritione. quæ in Sacramento disponit ad impetrandam remissionem peccatorum, hanc autem oportet esse efficacem, ut patet ex illis verbis Tridentini: *Si voluntatem peccandi excludat.* Ergo illa Attritio inefficax ex motivo charitatis, quam prædicat Ioannes Poncius in Cursu suo theologicò disp. 45. n. 25. non est Attritio, de qua loquitur Tridentinum; quia non est quasi materia Sacramenti Pœnitentiæ; neque enim animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero.

Sanè Tridentinum per Attritionem intelligere quasi materiam Sacramenti, satis videtur colligi ex contextu illius capituli 4. supracitati, nam in principio sic inquit: *Contritio, quæ primum locum inter dictos Pœnitentiæ actus (qui sunt quasi materia Sacramenti Pœnitentiæ, ut docet cap. præcedenti) habet, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero.*

Illam porò Contritionem in progressu dividere videtur in Contritionem charitate perfectam, & Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur. Unde non video solidum fundamentum affirmandi, Attritionem, de qua loquitur Concilium, remotè tantum disponere in Sacramento ad iustificacionem.

Si reposueris, illa motiva à Concilio assignata, nequeunt excludere voluntatem peccandi,

Objectum

Respondeo

Respondeo II.

4. Trident. per Attritionem non intelligit quasi materiam Sacramenti

6. Sed Concilium videtur quod per gratiam non de peccato sed de peccatis loquitur

5. Objectum est

...iuxta illud D. Augustini lib. de nat. & grat. c. 57. Sub lege est, qui timore supplicis, quod lex minatur, non amore iusticie, se sentit abstinere ab opere peccati, nondum liber, nec alienus à voluntate peccandi. In ipsa enim voluntate reus est, quæ mallet si fieri posset non esse quod timeat, ut libere faciat, quod occulte desiderat.

Unde Serm. 15. de Verb. Apost. ait: Qui timore pœnæ non concupiscit, scilicet exterius, pœnia concupiscit interius. Et lib. 50. Homil. Homil. 28. Si propterea non facis furtum, quia times vendicari, vitus fecisti, in corde fecisti: furti reus es, & nihil tulisti. Similiter scribit Epist. 2. ad Bonificium cap. 9. ubi: Quid est boni cupiditas, nisi charitas? ... Tunc bonum concupiscit incipit, quando dulcescere, id est amari seu appeti, ceperit: quando autem timore pœnæ, non amore iusticie fit bonum, nondum bene sit bonum: nec sit in corde, hoc est in animo & voluntate, quod fieri videtur in opere, quando mallet homo non facere, si posset impunè.

Porro Epist. 144. sic inquit: Inimicus iusticie est, qui pœnia timore non peccat: amicus autem est, si eius amore non peccet, tunc enim verè timeat peccare. Nam qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere, ille autem peccare metuit, qui peccatum ipsum sicut gehennas odit. Præmiserat autem: Quis coram Deo imotens invenitur, qui vult fieri quod vetatur, si subtrahas quod timeatur? At per hoc in ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri, sed ideo non facit, quia impunè non potest fieri. Ergo secundum D. Augustinum Attritio ex metu gehennæ concepta non potest excludere voluntatem peccandi.

Si, inquam, hoc argumentum reposueris, rem acu tetigisti; jam, inquam, tetigeris punctum controversiæ, quod est inter Doctores Catholicos, pro quo enodando & cauleando pono sequentem resolutionem:

CONCLUSIO II.

Attritio concepta ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu, potest excludere omnem voluntatem peccandi.

Ante probationem oportet investigare, & declarare, quid à Concilio intelligatur per turpitudinem peccati, & metum gehennæ ac pœnarum.

Aliqui per gehennam intelligunt pœnam æternam tam sensus quàm damni; nomine autem pœnarum existimant comprehendi in primis pœnam purgatorii, deinde alia damna temporalia, quibus Deus solet punire peccata, etiam in hac vita; nam adducitur in exem-

plum Pœnitentia Ninivitarum, quæ concepta fuit ob metum excidii suæ civitatis, quod Deus comminatus fuerat. Et quidem sicut Deus comminatur pœnas æternas, sic etiam comminatur pœnas huius sæculi ad terrendos homines: ergo ejusmodi motivum bonum est & honestum & sufficiens ad veram Attritionem. Ita Cardinalis Lugo disp. 5. n. 137.

Qui ibidem n. 140. notat, Attritionem debere esse dolorem de peccato cum aliquo respectu ad Deum; adeoque infamiam merè humanam, & in universum quæcumque pœnam, prout ab homine infligendam, non esse motivum veræ Attritionis.

Ratio ejus est; quia ad omnem justificationem requiritur conversio ad Deum; saltem imperfecta: hoc enim ad minus videtur exigere loca Scripturæ & Patrum, ubi peccator invitatur ad satisfaciendum Deo; & ad petendum veniam sui peccati: nam qui non movetur ex timore vel amore Dei, sed ex timore hominis, ille nullo modo satisfacit Deo, nec honorat Deum, nec præfert Deum creaturæ; non enim relinquit peccatum propter aliquam perfectionem, quam recognoscit in Deo, sed propter potentiam judicis creati, vel aliud simile. Requiritur autem in omni vera conversione, quod detur aversio à peccato, & conversio ad Deum; sicut in peccato fuit aversio à Deo, & conversio ad creaturam. Huiusque Eminentiſſimus de metu gehennæ & pœnarum.

Consequenter autem turpitudinem peccati interpretatur injuriam, irreverentiam, inobedientiam, seu offensam contra Deum; existimans dolorem de furto v. g. propter specialem malitiam furti, prout opponitur iustitiæ, sine alio respectu ad Deum, nullatenus esse sufficientem Attritionem, quicquid in oppositum sentiat Savius disp. 5. sect. 3.

Ratio Lugonis est, quia sicuti non sufficit ad veram Attritionem considerare peccatum, ut causativum pœnæ apud judicem humanam, quia illud motivum non facit hominem converti ad Deum, sed ad judicem, quem timet; ita non sufficit considerare peccatum, prout præcisè opponitur regulæ rationis in ordine ad convictum humanum; quia illud motivum non convertit hominem ad Deum, sed ad regulam rationis, & ad convictum humanum. Quare per hunc dolorem nullo modo tollitur aversio à Deo posita per peccatum.

Nec obstat Tridentinum; quia ibi non ponitur pro motivo Attritionis quæcumque turpitudinem moralis, sed turpitudinem peccati, peccatum autem, ut peccatum, dicit oppositionem cum Deo: nam ut suppono ex materia de peccatis, licet malitia moralis possit desumi per oppositionem ad regulam rationis, malitia tamen peccati, ut peccatum est, non sumitur, nisi in ordine ad Deum: Hæc ille.

Sed non placent Arziagæ disp. 1. r. n. 7. unde ad

7. qui purat Attritionem debere esse dolorem cum aliquo respectu ad Deum. Ratio ejus.

8. Quid idem Aucto: intelligat per turpitudinem peccati. Pura malitia cum aliquo respectu ad Deum. Prima ejus ratio.

Secunda;

9.

motivi

ntum

ngui à

m ali-

vide-

ax de

boni-

otivo

ia non

enter

arita-

ontri-

quen-

m of-

ui ab

ctum

iver-

Vide

diff-

diff-

cato-

, ut

tatem

fficax

annes

5. n.

Tri-

acra-

dolor

pro-

ntel-

vide-

uprà

ctio,

(qui

, ut

lor ac

no non

u di-

per-

quæ

fun-

qua

ispo-

ffig-

can-

di,

Objeccio

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et